

# Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ

Μερικοί σκέψεις επί της μεθόδου έρευνας και κατανοήσεως

Τοῦ κ. Ἀνδρέα Ἀνδριανοπούλου Μ. Α. (Kent)  
Ἐρευνητῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης στὸ  
St. Edmund's Halse, Cambridge University

**Η** ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΙΣ καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ἀκριβῶν διαστάσεων τὰς ὁποίας ἡ Δύναμις, καὶ εἰδικώτερα ἡ πολιτικὴ δύναμις, δύναται νὰ λάβῃ ἐντὸς μιᾶς κοινότητος ἀπετέλει καὶ ἀποτελεῖ τὸν βασικὸν στόχον ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ μελετῶν ἀναλαμβάνομένων ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν μοντέρνων κατευθύνσεων τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ἐπιστήμης.

Ἡ δυναμικὴ διάρθρωσις μιᾶς κοινότητος, ὁ ἐντὸς ταύτης ἡγετικὸς ρόλος τῶν διαφόρων «δρώντων» ἀτόμων (Actors) καὶ τελικῶς ἡ ὑπαρξις ἢ μὴ μιᾶς κυβερνώσης Elite ἀποτελοῦν προβλήματα τὰ ὁποία δύναται νὰ θεωρηθοῦν ὡς θεμελιώδη διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῆς πολιτικῆς ἐρεύνης καὶ κατανοήσεως.

Γίνεται δεκτὸν ὅτι ἕνας ἡγέτης ἢ μία ἡγετικὴ ὁμάς ἐντὸς μιᾶς κοινωνίας ἐπηρεάζουν ὅλας τὰς πολιτικὰς ἀποφάσεις τὰς λαμβανομένας ἐντὸς ὀρισμένων χρονικῶν ὀρίων; Ἡ μήπως ὀφίστανται διάφοροι ὁμάδες ἐκπροσωποῦσαι καὶ ἐκφράζουσαι διαφορετικὰς ἀξίας καὶ αἱ ὁποῖαι ἀνταγωνίζονται μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν προσπάθειαν ἰκανοποιήσεως τῶν συμφερόντων τῶν; Καὶ ἐν περιπτώσει θετικῆς ἀπαντήσεως εἰς ἕνα ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐρωτημάτων δυνάμεθα περαιτέρω νὰ καθορίσωμεν τὸ ἀκριβὲς πεδίου ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ πολιτικὴ δύναμις πηγάζει καὶ ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται; Εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηρίξωμεν ἀδιαμφισβήτητα ὅτι ἡ κυβερνώσα Elite —σύμφωνα μὲ τὴν ἐλιτιστι-

κὴ μέθοδο— ἢ διαφόρες ἀντιμαχόμενες ὁμάδες —ἐὰν δεχθῶμεν τὰς ἀπόψεις τῆς πλουραλιστικῆς σχολῆς— μονοπωλοῦν καὶ ἐξασκοῦν τὴν πολιτικὴν δύναμιν καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν ἐπιηρεάζοντας ἀπολύτως τὰς πολιτικὰς ἀποφάσεις;

Εἶναι φυσικόν ὅτι ἀπάντησις εἰς τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ ἀνευ ἐξετάσεως τῶν διαφόρων μεθόδων, τῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημόνων κατὰ τὴν διερεύνησιν τῆς διάρθρωσεως τῆς δυνάμεως εἰς τὰς πολιτικὰς κοινότητας. Ἡ σημασία αὐτῶν τῶν μεθόδων εἶναι τεραστία διότι ἐκτὸς τῆς συμβολῆς τῶν εἰς τὴν προσπάθειαν ἀπεικονίσεως τοῦ καταμερισμοῦ τῆς δυνάμεως εἰς μίαν κοινότητα αὐξάνουν περαιτέρω τὰς πιθανότητας κατανοήσεως τῆς ἀσκήσεώς τῆς ἐπὶ ἐθνικοῦ κρατικοῦ πεδίου. Δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ τρόπου δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸ νόημα τῶν θέσεων ποὺ οἱ πολιτικοὶ ἡγέται υἱοθετοῦν ἐπὶ ὀρισμένων θεμάτων.

Τέλος, ἡ μελέτη τῆς κατανομῆς τῆς δυνάμεως δύναται νὰ θεωρηθῇ χρησιμὸς καὶ ἐπὶ τοῦ διεθνικοῦ πεδίου διὰ τῆς βοήθειαν τὴν ὁποίαν προσφέρει εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ποῖα χῶραι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀπόκτησιν δυνάμεως ἐναντι ἀλλήλων καὶ εἰς τὸ ἐὰν ἢ διακόμεναις ἰσχύος μεταξὺ τῶν κρατῶν εἶναι σταθερά, σύμφωνα μὲ τὴν θεωρίαν τῆς «ισοροπίας τῶν δυνάμεων».

Εἰς τὸ παρὸν κείμενον, θὰ προσπαθῶ κατ' ἀρχὴν νὰ δώσω ἐν περιλήψει τὰς μεθόδους ἐρευ-

νης τās χρησιμοποιοηθείσας πρό τής εμφανίσεως τής έλιτιστικής και πλουραλιστικής «σχολής». Έν συνεχεία, προτίθεμαι νά αναλύσω τās δύο αυτās μεθοδολογικές κατευθύνσεις όμοϋ με τās προσφάτως και με έντονον κριτικόν χαρακτηήρα εισαχθείσας συνθετικές άντιλήψεις. Τέλος, διά τής συγκρίσεως αυτών τών διαφορετικών και συχνά άντιμαχομένων μεταξύ των μεθόδων, θά προσπαθήσω νά διατυπώσω μερικά τελικά συμπεράσματα.

## ΑΙ ΜΕΘΟΛΟΓΙΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

### α) Γενικά.

Ό Paryy εις τό Έργον του «Political Elites»\* περιγράφει τρεις βασικές μεθόδους μελέτης τής διαρθρώσεως τής δυνάμεως. Πρώτον, τήν εξέτασιν τής κοινωνικής προελεύσεως και τών προϋποθέσεων έπιλογής τών διαφόρων Elites. Δεύτερον, τήν «ύποληψιακήν» ή «έλιτιστική» μέθοδο, τής όποίας ή προέλευσις όφείλεται εις τόν F. Hunter και τρίτον τήν «πλουραλιστική» ή «άποφάσεις λαμβάνουσας» διαδικασίαν, ή όποία τό πρώτον έφηρμόσθη υπό του Robert Dahl\*\* κατά τήν μελέτην του περί τής κατανομής τής πολιτικής δυνάμεως εις τό New Haven και υιοθετήθη υπό του Nelson Polsby ώς μεθοδολογικό ύπόβαθρο του βιβλίου του, «Community Power & Political Theory»\*\*\*

Άπό τήν άλλη πλευρά, ό Arnold Rose\*\*\*\* ένώ δέχεται τήν ύποληψιακή και άποφασιακή μέθοδο, άγνοεί τελείως τήν εξέτασιν τής κοινωνικής προελεύσεως, αλλά εισάγει ώς μέθοδον έρεύνης τήν εξέτασιν τής «κατεχομένης θέσεως» (Positional Approach).

### β) Η μέθοδος τής κοινωνικής προελεύσεως. (Social Background Approach)

Κατά τήν διερεύνησιν τής κοινωνικής προελεύσεως ή διατύπωσις μιās ύποθέσεως άποτελεί τήν θάσιν του όλου συστήματος. Αύτη συνεπάγεται τήν πεποιθήσιν ότι ή κοινωνική ή εκπαιδευτική - μορφωτική προέλευσις ενός ήγέτου θά έπηρρεάζη τīs θέσεις και άποφάσεις του. Συνεπώς, πιστεύεται ότι εάν προέρχεται από οικόγένειαν άνήκουσαν εις τήν εργατικήν τάξιν θά αποβλέπη εις τό νά έπηρρεάζη άποφάσεις εργατικής πολιτικής. Άπό τήν άλλη πλευρά, εάν ή καταγωγή του συνδέεται με τīs άνωτερες τάξεις αι άποφάσεις του θά άντικοπηρίζουν συντηρητικές άπόψεις.

Ό Paryy συγκεκριμένα ύποστηρίζει ότι ή «πολιτική κοινωνικοποίησης» δύναται νά μεταβάλη τīs στάσεις και δοξασίες ενός δεδομένου πολιτικού προσώπου, πολύ δε έντονώτερον όταν ή κοινωνία εις τήν όποιαν αυτός ζή χαρακτηρίζεται από εύρεία κοινωνική κινητικότητα και «πολλαπλότητα κουλτούρας». Έν τούτοις παραδέχεται, ότι ύφι-

στανται ώρισμένοι παράγοντες — κυρίως ή τάξις και ή εκπαίδευσις — οι όποιοι παίζουν ένα μέγιστο ρόλο εις τόν έπηρρεασμόν τών άποφάσεων και τής πολιτικής του άνδρός τούτου. Περαιτέρω δε συνάγει ότι «άποτελεί κοινόν τόπον τό γεγονός ότι σημαντικά συναρτήσεις μεταξύ προελεύσεως και πολιτικής συμπεριφοράς άναπόφευκτα εμφανίζονται».

Τούτο όμως δέν σημαίνει ότι μία ώρισμένη προέλευσις δύναται νά άποξενώση τόν πολιτικόν από τήν κατανόησιν αίτημάτων και προβλημάτων προβαλλομένων υπό έκλογέων διαφορετικής ταξικής ύπαγωγής.

Είναι δυνατόν νά δεχθώμεν ότι μία Elite — συνθετιμένη από άτομα διαφορετικού κοινωνικού περιβάλλοντος — συνθέτει τόν μικρόκοσμο μιās κοινωνίας; Ό Jean Blondel εις τήν προσπάθειάν του νά άπαντήση εις αυτή τήν έρώτησιν έφθασε εις τό συμπέρασμα ότι τό κόμματα, οι όμάδες πίεσεως και οι δημόσιοι ύπάλληλοι δέν είναι άντιπροσωπευτικοί τής κοινωνικής συνθέσεως ενός κράτους. Τούτο όφείλεται κυρίως εις τό γεγονός ότι σχεδόν όλοι οι έκλογείς τείνουν νά ψηφίζουν άτομα άντικειμενικώς καλύτερας ποιότητος από τούς ίδιους. Κατ' αυτόν τόν τρόπο πιστεύουν ότι θά είναι δυνατή ή άποδοτικώτερα διαχειρίσις τών προβλημάτων και αίτημάτων των.

Συνεπώς, ώς άποφαινεται και ό Paryy, «όσον ύψηλότερον είναι τό κοινωνικόν Status και ή οικονομική τάξις ενός άτόμου, και όσον μακρύτερα και τελειότερα ή μόρφωσις του τόσον πιθανώτερον είναι ότι ούτος θά καταστή πολιτικώς δραστήριος». Βεβαίως αυτό δέν σημαίνει ότι όλοι αυτοί θά άποτελέσουν μέλη μιās δεδομένης Elite ή μιās όμάδος, ώς ύποστηρίζουν οι έλιτισται, αλλά ότι μάλλον θά μετέχουν εις διαφορετικές όμάδας (πολιτική, έπιχειρήσεις, διοικήσεις, κ.λ.π.).

Καθίσταται προφανές κατόπιν τών άνωτέρω ότι διά τήν πρόβλεψιν τών πολιτικών άποφάσεων και στάσεων τών άτόμων εκείνων τά όποια έχουν ήδη άποκτήσει Elite Status είναι άναγκαία ή κατανόησις άλλων παραγόντων και όχι απλώς τό στοιχείον τής κοινωνικής προελεύσεως. Και βεβαίως ούδεμία γενίκευσις άφορώσα εις τήν διάρθρωσιν τής δυνάμεως έντός μιās κοινωνίας δέν είναι δυνατόν νά έχη αξία έφ' όσον στηρίζεται άποκλειστικώς εις τήν άνωτέρω μέθοδον.

1) London : George Allen & Unwin, 1969.

2) Who Governs? New Haven : Yale University Press, 1961.

3) New Haven : Yale University Press, 1963.

4) The power structure : Political process in American Society. New York : Oxford University Press, 1967.

5) Voters, Parties & Leaders. Harmondsworth : Penguin Books, 1963.